

TLAČOVÁ SPRÁVA

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (ŠVK BB) v spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich (SKN) Mateja Hrebendu v Levoči a jej literárnym klubom pripravili podujatie **KLUBOVANIE NA CESTÁCH**.

Literárny klub SKN v Levoči prezentuje tvorbu zrakovo a inak znevýhodnených autorov, ale je i príležitosťou na stretnutie s milovníkmi literatúry. Podujatie sa uskutoční **12. júna 2024 o 15.00 hod. v ŠVK - Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici**. Špeciálnym hosťom bude básnik a spisovateľ **Miroslav Kapusta z Banskej Bystrice**. Literárni autori si môžu na podujatie priniesť svoju tvorbu, ktorou sa môžu verejne prezentovať.

Literárny klub pri Slovenskej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (LK)

LK vznikol preto, aby vytvoril priestor zrakovo znevýhodneným, predovšetkým píšucim autorom. Mnohí sa roky zúčastňujú na celoslovenskej súťaži pre zrakovo postihnutých - *Dni Mateja Hrebendu*. Sú prístavom pre ich vlastnú tvorbu. Mnohé literárne prvotiny sú autorsky natoľko zrelé, že si zaslúžia priestor aj na iných renomovaných celoslovenských literárnych súťažiach. Tam sa však objavujú len zriedka. Aj preto vznikajú kluby. Aby pomohli začínajúcim autorom vyhovieť náročnosti a kritériám týchto súťaží a naučili ich vnímať svoju tvorbu cez sebareflexiu. Podnetom môže byť mnohokrát práve konštruktívna kritika z úst lepších a skúsenejších. Aj levočský literárny klub má preto od začiatku ambíciu pomôcť autorom začleniť sa do širšieho kontextu celoslovenského, prípadne medzinárodného literárneho diania.

Samotné klubové stretnutia umožňujú autorom rôznych vekových kategórií stretnúť sa a diskutovať o vlastnej tvorbe, knižných novinkách a umení. Ich pridanou hodnotou je vklad hosta – či už básnika, prozaika, prekladateľa, literárneho kritika alebo divadelníka, ktorý sa k tvorbe začínajúcich autorov vyjadruje spolu s odborným garantom klubu – básnikom a porotcom literárnych súťaží Jánom Petríkom. Literárny klub pre zrakovo znevýhodnených otvára dvere aj ostatným záujemcom. Spájanie svetov vidiacich a nevidiacich či inak postihnutých v oblasti tvorby vnímame ako prvok vzájomného obohacovania sa. Klub je prístupný všetkým, ktorí majú radi poéziu či prózu, radi čítajú a chcú o svojej tvorbe polemizovať so známymi, no najmä skúsenými autormi, nasať tvorivý potenciál. Ponúka začínajúcim autorom jedinečnú možnosť konfrontácie i spätnej väzby naživo, inšpiráciu. Iniciátorom myšlienky založiť na pôde SKN literárny klub bol riaditeľ inštitúcie *Ing. František Hasaj*. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v Izbe Mateja Hrebendu na Námestí Majstra Pavla 27. apríla 2011. Klubové literárne stretnutia sa realizujú šesťkrát ročne, zaujímavé sú aj špeciálne vianočné kluby s hudobným hosťom a stála on-line platforma fungovania, ktorá umožňuje účasť širšiemu okruhu autorov.

V rámci klubových aktivít sa osvedčili aj výjazdové stretnutia nazvané „*Klubovanie na cestách*“. Spájajú píšucich ľudí z rôznych miest Slovenska, umožňujú im komunikovať o vlastnej tvorbe a stretnúť sa na pôde partnerských knižníc, kde existuje autorské zázemie. V priebehu rokov sa úspešne uskutočnili v Prešove, Košiciach, Nitre, Bratislave i Banskej Bystrici.

Tretiu formu sporadických klubových stretnutí na celoslovenskej úrovni predstavujú trojdňové literárne workshopy Klubovanie na Čingove obohatené o literárnych, hudobných i divadelných hostí, v minulosti finančne podporené Ministerstvom kultúry SR, Združením rodičov a priateľov diabetických detí Spiššičik v Spišskej Novej Vsi i Občianskym združením Slovo.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (SKN)

O knižnici

Od 28. novembra 1946 sa datuje vznik tlačiarne pre nevidiacich v Levoči pod názvom Slovenská slepecká tlač. Skutočná história Slepcekej tlačiarne na Slovensku sa píše od 1. októbra 1948, kedy začala pravidelná prevádzka tejto kultúrnej inštitúcie.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (SKN), jediná svojho druhu na Slovensku, je špeciálnou knižnicou a súbežne aj vydavateľstvom periodických a neperiodických dokumentov v špeciálnych formách (Braillovo písmo, zvukové nahrávky, zväčšený typ čiernotlačového písma, digitálne texty, reliéfná grafika). Od 1. 1. 1999 je príspevkovou organizáciou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Jej služby využívajú výhradne nevidiaci, slabozrakí a inak zdravotne postihnutí občania. Osobitosťou SKN je to, že všetky dokumenty si musí vyrobiť sama a až tak sú zaradené do knižničného fondu.

Braillová tlač

Šlabikár Prvé krôčky z roku 1948 bol prvou vytlačenou učebnicou v slepeckej tlačiarne.

V súčasnosti SKN okrem kníh, časopisov a učebníc v Braillovom písme vydáva a tlačí rôzne tlačoviny, kalendáre a pohľadnice. Spracovávaním reliéfnych obrázkov do publikácií SKN podporuje hmatové vnímanie nevidiacich a slabozrakých.

Zvuková kniha

S nahrávaním zvukových kníh sa začalo v roku 1962, spočiatku na magnetofónové pásy, neskôr na kazety. Od roku 2004 sú všetky zvukové knihy a časopisy nahrávané digitálne. Boli tým vytvorené predpoklady na prístupňovanie zvukových dokumentov v rôznych digitálnych formátoch na CD, ale aj prostredníctvom digitálnej knižnice cez webovú stránku SKN. Nahrávacie štúdiá, vybavené špičkovou technikou, umožňujú nahrávanie kníh a periodík na profesionálnej úrovni.

Časopisy

Redakcia v SKN vydáva 18 časopisov v braili, zväčšenej čiernotlači, zvukovom formáte a elektronicky s rôznou periodicitou, ktorých forma a obsah sú prispôsobené schopnostiam, potrebám a nárokom zrakovo postihnutých recipientov.

Predplatelia dostávajú periodiká poštou, elektronicky cez internet a k dispozícií sú aj na webovej stránke SKN.

Kniha a čitateľ

Knižnica poskytuje absenčné, prezenčné a zásielkové výpožičné služby. Výpožičky a všetky ostatné knižnično-informačné služby sú bezplatné. Pre imobilných a starších používateľov žijúcich v Levoči knižnica zabezpečuje pravidelný donáškový servis. Ponuka knižničného fondu je rozmanitá, používateľom je k dispozícii beletria, náučná literatúra, učebnice, hudobniny, komentované filmy atď. Špecializovaný knižničný fond SKN obsahuje viac ako 7 200 titulov zvukových kníh a takmer 3 600 titulov kníh v Braillovom písme. Využíva ho približne 2 000 používateľov zo SR, ale aj zahraničia. Od roku 2007 majú používatelia SKN k dispozícii online digitálnu knižnicu, v ktorej je približne 7 250 zvukových kníh a časopisov. Používatelia majú možnosť využívať služby čítárne na prezenčné štúdium dokumentov, s možnosťou bezplatného pripojenia na internet. V záujme priblíženia sa svojim používateľom SKN zásobuje svojou knižnou produkciou zvukových kníh 29 oddelení pre zdravotne postihnutých vo verejných knižniciach SR.

Komunitné formy práce

Verejnosti je sprístupnená Izba Mateja Hrebendu, so stálou expozíciou exponátov týkajúcich sa života a práce Mateja Hrebendu. Na počesť tejto významnej osobnosti sa na Slovensku každé dva roky konali Dni Mateja Hrebendu – celonárodná súťaž v prednese poézie a prózy, ako aj vlastnej tvorby nevidiacich a slabozrakých. Svoje aktivity úspešne rozvíja Literárny klub SKN, ktorý spája zdravotne znevýhodnených literárnych tvorcov a Šachový klub pre nadšencov šachu. Pozitívne zviditeľňovať knižnicu ako kultúrnu a vzdelávaciu inštitúciu nielen medzi používateľmi, ale aj širokou verejnosťou sa darí aj organizovaním širokého spektra spoločenských a kultúrnych podujatí.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici

Štátna vedecká knižnica v Banskej (ŠVK) so špecializovaným organizačným útvarom Literárnym a hudobným múzeom je kultúrnou, informačnou, zberateľskou, vedeckou a vzdelávacou inštitúciou v oblasti knižničnej, bibliografickej, literárno-múzejnej, hudobno-múzejnej a vydavateľskej činnosti. Je pokračovateľkou Mestskej verejnej knižnice v Banskej Bystrici, ktorá bola založená 26. marca 1926. Mestská verejná knižnica sa zmenila na Krajskú ľudovú knižnicu v roku 1951. V roku 1952 už pôsobila ako krajská, okresná a mestská knižnica v budove bývalého učiteľského ústavu na terajšej Kapitulskej ulici.

V roku 1969 prešla Krajská ľudová knižnica v Banskej Bystrici pod priamu správu a riadenie Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky ako *univerzálna štátna vedecká knižnica*. Jej štatút vstúpil do platnosti 1. marca 1970. V súčasnosti knižnica sídli v budove historického Župného domu na Lazovej ul. č. 9 v Banskej Bystrici. Okrem klasických, knižnično - informačných služieb knižnica organizuje množstvo vzdelávacích podujatí pre všetky vekové kategórie návštevníkov: vernisáže výstav, odborné prednášky, diskusné fóra, workshopy, vedecké konferencie a semináre, tvorivé a interaktívne podujatia, tréningy pamäte pre seniorov, exkurzie pre študentov v priestoroch knižnice, kvízy pre študentov. Knižnica disponuje šiestimi jazykovými centrami i ďalšími odbornými študovňami. Súčasťou knižnice je aj špecializovaný organizačný útvar: *Literárne a hudobné múzeum*, ktoré v súčasnosti spravuje expozície: *Múzeum - domov múz*, *Ľudové hudobné nástroje na Slovenku*, *Bábkarský salón* a vysunutú literárnu expozíciu v obci Tajov: *Pamätný dom Jozefa Gregora Tajovského*.

Zdroj:

Mgr. Daniela Dubivská
Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči
REDAKCIA
Vedúca redakcie
+421 53 2451 004
daniela.dubivska(@)skn.sk

Mgr. Soňa Šóky, PhD.
Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici
+4214710779
manazer@svkvbb.eu